

Odpovědnost státu za újmu

Pokud odvolací soud za situace, kdy neprojednával nárok vážící se k nepřiměřené délce přezkoumávaného řízení, nenavýšil přiznávané zadostiučinění o zadostiučinění za (tvrzenou) újmu generovanou nepřiměřenou délkou právě běžícího kompenzačního řízení, nelze jeho postup hodnotit jako příčinu (budoucího) možného řetězení kompenzačních řízení (jak je definováno judikaturou ESLP) a mít tak jeho posouzení za nesprávné.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 30 Cdo 2966/2021-325 ze dne 26.4.2022)

Nejvyšší soud rozhodl v právní věci žalobce A. S., narozeného XY, zastoupeného JUDr. M.T., advokátem, se sídlem ve V., proti žalované České republice – Ministerstvu spravedlnosti, se sídlem v P., o zadostiučinění za nemajetkovou újmu, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 23 C 126/2014, o dovolání žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 28. 11. 2019, č. j. 53 Co 283/2019-222, tak, že dovolání se zamítá v rozsahu napadeného výroku II odvolacího soudu co do věci samé. Ve zbylém rozsahu se dovolání odmítá.

Z odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

1. Žalobce (dále jen „dovolatel“) se domáhal zaplacení částky 80 000 Kč jako zadostiučinění za nemajetkovou újmu, jež mu měla být způsobena (nezákonným) zahájením a pokračováním trestního stíhání pro spáchání zločinu zpronevěry podle § 206 odst. 1, 4 písm. d) trestního zákoníku, zahájeného usnesením Policie České republiky ze dne 16. 7. 2012 a skončeného rozsudkem Okresního soudu v Olomouci ze dne 27. 5. 2013, sp. zn. 6 T 275/2012, kterým byl žalobce zproštěn obžaloby s tím, že v obžalobě popsany skutek není trestným činem.

2. Obvodní soud pro Prahu 2 (dále též „soud prvního stupně“) v pořadí třetím rozsudkem ze dne 26. 2. 2019, č. j. 23 C 126/2014-198, rozhodl, že žalovaná je povinna zaplatit žalobci částku 10 000 Kč s tam uvedeným příslušenstvím (výrok I), zamítl žalobu, aby žalovaná byla povinna zaplatit žalobci částku 70 000 Kč s tam uvedeným příslušenstvím (výrok II), a rozhodl o nákladech řízení (výrok III).

3. Soud prvního stupně vzal i z vyjádření stran za nespornou existenci nezákonného rozhodnutí (tj. nezákonnost usnesení o zahájení trestního stíhání žalobce jako důsledek zproštění obžaloby). Na základě dalších skutkových zjištění dospěl k závěru, že žalobci vznikla drobná újma ztotožnitelná se subjektivními pocity frustrace, tísně, beznaděje, kdy žalobce mohl vnímat situaci úkorně a bolestně, a po prokázání této „malé“ nemajetkové újmy žalobce, za současného srovnání zkoumané věci s obdobnými případy (věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 10 C 271/2012, 15 C 232/2010, 15 C 232/2010, a věc vedená u Obvodního soudu pro Prahu 5 pod sp. zn. 18 C 557/2007), měl za dostačující odškodnění nemajetkové újmy částkou 10 000 Kč.

4. K návrhu žalobce, aby délka samotného kompenzačního řízení byla při určení výše odškodnění zohledněna v jeho prospěch zvýšením částky zadostiučinění, soud prvního stupně konstatoval, že lze

zvýšit zadostiučinění za nemajetkovou újmu z důvodu prodlévající délky kompenzačního řízení vedeného o nároku na náhradu nemajetkové újmy za nesprávný úřední postup spočívající v nepřiměřené délce jiného řízení, a to v návaznosti na nápravu porušení čl. 13 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (publikované ve Sbírce zákonů jako sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí, pod č. 209/1992, dále jen „Úmluva“). Nikoliv však v řízeních o nárocích na náhradu nemajetkové újmy za nezákonné rozhodnutí. Soud prvního stupně proto důvod pro zohlednění délky kompenzačního řízení do výše zadostiučinění za nemajetkovou újmu z titulu nezákonného rozhodnutí neshledal.

5. Městský soud v Praze (dále též „odvolací soud“) napadeným (v pořadí třetím) rozsudkem rozsudek soudu prvního stupně ve výrocích II a III potvrdil (výrok I) a rozhodl o nákladech odvolacího řízení (výrok II).

6. Odvolací soud se ztotožnil s hodnocením věci ze strany soudu prvního stupně (i s jeho posouzením žalobcem předložených jiných případů ke srovnání pro stanovování formy a výše zadostiučinění) a odkázal na ně. Měl tak ve smyslu zákona č. [82/1998](#) Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. [358/1992](#) Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), (dále jen „OdpŠk“), za prokázanou existenci nezákonného rozhodnutí, újmu žalobce, a příčinnou souvislost mezi těmito skutečnostmi. Ohledně porovnávání souzené věci s jinými obdobnými případy, které by se měly shodovat v podstatných znacích, konstatoval, že některé z případů, které žalobce zmínil, nebyly (jak i on sám uvedl) pravomocně skončeny, a především z jejich výčtu není zřejmé, zda a jak byly v těchto případech hodnoceny konkrétní dopady trestního stíhání do osobnostní sféry poškozeného (např. zásahy do profesního a rodinného života, poškození zdraví či jiné). Měl však za vhodný příklad soudem prvního stupně zmiňované řízení sp. zn. 10 C 271/2012, nicméně považoval za potřebné srovnat souzený případ i s obdobnými případy dalšími.

7. Odvolací soud ke srovnání vybral (a v odůvodnění svého rozhodnutí též charakterizoval) věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 11 C 36/2016, sp. zn. 22 C 73/2013, sp. zn. 28 C 73/2016, sp. zn. 22 C 80/2013. Uzavřel, že úvaha soudu prvního stupně o přiměřenosti přiznaného odškodnění zcela ob stojí, když v tomto případě (na rozdíl od případů, kdy bylo poskytnuto odškodnění formou konstatování porušení práva) je třeba zohlednit to, že žalobce byl v průběhu trestního stíhání (byť nepravomocně) odsouzen a byla mu uložena povinnost k náhradě škody, na druhou stranu (jak správně akcentoval prvostupňový soud), tento dílčí zásah trval po krátkou dobu, přičemž žalobce se objektivně nemohl obávat toho, že by mu byl uložen trest spojený s odnětím svobody. Poskytnuté odškodnění ve výši 10 000 Kč tedy považoval za zcela přiměřené zjištěným okolnostem případu i ve srovnání s případy obdobného druhu.

8. Odvolací soud dále konstatoval k námitkám žalobce, jež se týkaly požadovaného navýšení zadostiučinění pro jím tvrzenou prodlévající délku kompenzačního řízení, že výši finančního odškodnění za nezákonné trestní stíhání nelze zvýšit s ohledem na dobu, po kterou kompenzační řízení trvá. Judikatura, na kterou v této souvislosti žalobce odkázal, se týká navyšování odškodnění v případě, kdy je odškodňováno porušení práva na vydání rozhodnutí v přiměřené lhůtě (nikoli nemajetková újma vzniklá v důsledku nezákonného trestního stíhání). Nemožnost navyšovat odškodnění z tohoto důvodu plyne ostatně i z toho, že odškodnění za nepřiměřenou délku řízení se posuzuje podle jiných kritérií nežli odškodnění za nezákonné vedené trestní stíhání.

II. Dovolání a vyjádření k němu

9. Rozsudek odvolacího soudu v celém rozsahu krom potvrzeného výroku III soudu prvního stupně

napadl dovolatel, zastoupený advokátem, včasným dovoláním.

10. Dovolatel s odkazem na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2014, sp. zn. 30 Cdo 3378/2013, měl za otázku dosud dovolacím soudem neřešenou 1) „zda lze zvýšit zadostiučinění za nemajetkovou újmu z důvodu délky samotného kompenzačního řízení nejen v řízeních o nárocích na náhradu nemajetkové újmy za nesprávný úřední postup spočívající v nepřiměřeně délce jiného řízení, ale také v řízení o odškodnění za nezákonné rozhodnutí či nezákonné trestní stíhání“.

11. Dovolatel měl dále za to, že se odvolací soud odchýlil od rozhodovací praxe dovolacího soudu (mnohé v dovolání vyjmenované) při řešení otázky 2), „zda je třeba přihlédnout při hodnocení formy a výše zadostiučinění za nemajetkovou újmu z důvodu nezákonného rozhodnutí či nezákonného trestního stíhání nejen k obdobným kompenzačním rozhodnutím známým soudu z jeho úřední činnosti, ale také k soudním rozhodnutím označeným účastníky kompenzačního soudního řízení, jsou-li tato rozhodnutí soudu přípustná“.

12. Konečně dle dovolatele nebyla dovolacím soudem vyřešena otázka 3) „zda se jakékoliv zadostiučinění stává formou náhrady nemajetkové újmy až teprve přijetím ze strany žadatele anebo výkonem rozhodnutí soudu“.

13. Žalovaná se k dovolání nevyjádřila.

14. Dovolání bylo poprvé odmítnuto usnesením Nejvyššího soudu ze dne 26. 5. 2021, č. j. 30 Cdo 22/2021-298, které však bylo zrušeno nálezem Ústavního soudu ze dne 30. 9. 2021, sp. zn. IV. ÚS 1898/21 (rozhodnutí Nejvyššího soudu jsou dostupná na www.nsoud.cz a rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná na nalus.usoud.cz). Ústavní soud konstatoval, že bylo porušeno právo stěžovatele na soudní ochranu zaručené v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod tím, že napadené usnesení Nejvyššího soudu postrádalo řádné odůvodnění, neboť Nejvyšší soud náležitě nereagoval na ve věci rozhodnou dovolací námitku stěžovatele ohledně zvýšení zadostiučinění za nemajetkovou újmu z důvodu délky samotného kompenzačního řízení, a to buď odkazem na relevantní judikaturu, která se s konkrétními tvrzeními stěžovatele vypořádává, popřípadě vlastní argumentací. Ve zbylé části byla ústavní stížnost odmítnuta. Ústavní soud zavázal Nejvyšší soud k tomu, aby v dalším projednání dovolání věcně reagoval na konkrétní tvrzení stěžovatele, a to jednak o chybějících důvodech rozlišování mezi náhradou nemajetkové újmy za nezákonné trestní stíhání a za nepřiměřeně dlouhé řízení, jde-li o možnost zvýšení peněžité náhrady, a jednak o nežádoucím řetězení tzv. kompenzačních řízení.

III. Formální náležitosti a přípustnost dovolání

15. Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 1. 2. 2019 (viz čl. IV a XII zákona č. [287/2018](#) Sb.), dále jen „o. s. ř.“

16. Dovolání bylo podáno včas (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), osobou k tomu oprávněnou, za splnění podmínky § 241 odst. 1 o. s. ř.

17. Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže to zákon připouští.

18. Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené

rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

19. Dovolací soud stejně jako ve svém předchozím usnesení sp. zn. 30 Cdo 22/2021 konstatuje, dovolání není přípustné ve smyslu § 237 o. s. ř. v rozsahu předložených otázek 2) a 3), včetně toho, že dovolání není dle § 238 odst. 1 písm. h) o. s. ř. přípustné v rozsahu, jímž bylo napadeným rozsudkem odvolacího soudu rozhodnuto o náhradě nákladů odvolacího řízení. Ostatně žalobce sice brojil ústavní stížností proti rozhodnutí dovolacího soudu ohledně otázek 2) a 3), avšak v této její části byla ústavní stížnost odmítnuta.

20. Ohledně otázky 2) tak dovolací soud rekapituluje, že odvolací soud ve svém odůvodnění rozvedl (i s relevantním odkazem na úvahy soudu prvního stupně), že některé z případů, které žalobce zmínil, nebyly pravomocně skončeny, a především z jejich výčtu mu nebylo zřejmé, zda a jak byly v těchto případech hodnoceny konkrétní dopady trestního stíhání do osobnostní sféry poškozeného (např. zásahy do profesního a rodinného života, poškození zdraví či jiné). Otázka 2) tak přípustnost dovolání ve smyslu § 237 o. s. ř. založit nemůže, neboť se mýjí s důvody napadeného rozhodnutí, kdy jednak s odkazem na rozsudek soudu prvního stupně nebyly žalobcem označené rozsudky považovány za srovnatelné pro konkrétní rozdílné skutkové okolnosti, jednak se nejednalo o rozhodnutí v pravomocně skončených věcech.

21. Obdobně ohledně otázky 3) není dovolání přípustné, neboť na vyřešení formulované otázky rozhodnutí odvolacího soudu ve smyslu § 237 o. s. ř. nikterak nezáviselo.

22. S ohledem na nosnou (kasační) argumentaci Ústavního soudu (ratio decidendi), jež zavázala Nejvyšší soud jen k opětovnému posouzení důvodů pro rozlišování mezi náhradou nemajetkové újmy za nezákonné trestní stíhání a za nepřiměřeně dlouhé řízení, jde-li o možnost zvýšení peněžité náhrady za prodlévající kompenzační řízení, a k posouzení nežádoucího řetězení kompenzačních řízení (v okolnostech dané věci), dovolací soud konstatuje, že je dovolání přípustné, neboť v tomto rozsahu nebyla Ústavním soudem artikulovaná právní otázka Nejvyšším soudem ve všech souvislostech vyřešena.

IV. Důvodnost dovolání a právní úvahy dovolacího soudu

23. Dovolání není důvodné.

24. Ve vztahu k zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou nepřiměřenou délkou řízení Nejvyšší soud ve stanovisku pléna ze dne 13. 4. 2011, sp. zn. Cpjn 206/2010, uveřejněné pod číslem 58/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „Stanovisko“) mj. uvedl, že „v českém právu se sice podle zakotvení práva na průběh řízení v přiměřené lhůtě do zákona jedná především o řízení o nároku na náhradu nemajetkové újmy způsobené nesprávným úředním postupem, zároveň je jím však realizováno právo na účinný prostředek nápravy ve smyslu čl. 13 Úmluvy, podle kterého každý, jehož práva a svobody přiznané touto Úmluvou byly porušeny, musí mít účinné právní prostředky nápravy před národním orgánem, i když se porušení dopustily osoby při plnění úředních povinností... Oproti možnosti účastníka řízení domáhat se svého práva na přiměřenou délku řízení prostřednictvím návrhu podle § 174a zákona o soudech a soudcích je žádost o poskytnutí přiměřeného zadostiučinění ve smyslu § 31a OdpŠk ‚pouze‘ následnou kompenzací za již vzniklou újmu. Avšak podle Evropského soudu [pro lidská práva (dále též ‚ESLP‘)]; pozn. dovolacího soudu] i toto řešení ‚lze považovat za účinný a dostupný právní prostředek nápravy pro případ překročení ‚přiměřené lhůty‘ v každém soudním řízení, na které se vztahuje článek 6 odst. 1 Úmluvy‘ (konečné

rozhodnutí senátu páté sekce ESLP o přijatelnosti stížnosti č. 40552/02 ze dne 16. 10. 2007 ve věci Vokurka proti České republice, odst. 65). Je ale třeba dbát na to, aby přiměřené zadostiučinění bylo poskytováno rychle a v dostatečné výši. Z tohoto důvodů Nejvyšší soud považuje za nepřijatelné, aby řízení o poskytnutí přiměřeného zadostiučinění za nemateriální újmu způsobenou nepřiměřenou délkou řízení bylo samo nepřiměřeně dlouhé, či aby v jeho průběhu dokonce docházelo k dalším průtahům. Jinými slovy řečeno, není přípustné, aby osoba domáhající se poskytnutí přiměřeného zadostiučinění za nepřiměřeně dlouhé řízení se znovu i v tomto řízení ocitala v situaci, kterou je možné kvalifikovat jako nepřiměřenou délku řízení.“ Dále však Stanovisko připouští, že „lze zvýšit základní částku za příslušný časový úsek v případě, kdy je samotné kompenzační řízení nepřiměřeně dlouhé a žalobce zvýšení odškodnění z tohoto důvodu navrhne.“

25. Již předtím Ústavní soud v nálezu ze dne 19. 5. 2010, sp. zn. II. ÚS 862/10, s odkazem na rozsudek ESLP ve věci Apicella proti Itálii (č. 64890/01, rozsudek velkého senátu ze dne 29. 3. 2006) konstatoval, že soud by při rozhodování „měl... vzít v úvahu i délku řízení o přiznání přiměřeného zadostiučinění za průtahy v původním řízení, neboť jinak, v souladu s judikaturou [ESLP], by žalobu nebylo možno považovat za efektivní prostředek nápravy, když samo řízení o ní trvalo 2/3 doby původního, průtahy zatíženého řízení.“

26. V rozsudku ze dne 19. 7. 2017, sp. zn. 30 Cdo 5189/2016, Nejvyšší soud vyložil, že je na poškozeném, zda bude žádat náhradu nemajetkové újmy způsobené nepřiměřenou délkou kompenzačního řízení procesně samostatným přímým, a tedy dalším, nárokem za jeho délku, anebo zda bude požadovat promítnutí délky kompenzačního řízení do stanovení výše zadostiučinění, které jinak ve vztahu k původnímu řízení žádá, v již probíhajícím kompenzačním řízení. Zadostiučinění, které je navyšováno z důvodu nepřiměřené délky kompenzačního řízení, je stále zadostiučiněním ve vztahu k původnímu posuzovanému řízení – nejde o uplatnění nového, dalšího nároku. Není proto zadostiučiněním nově poskytovaným za samotnou nepřiměřenou délku kompenzačního řízení, a proto není namístě navýšení vázat na úvahu o tom, jaká výše zadostiučinění by náležela poškozenému v případě, kdy by se domáhal odškodnění nepřiměřené délky kompenzačního řízení samostatně. Konečně dané navýšení nepředstavuje překážku věci pravomocně rozhodnuté ve vztahu k případnému odškodnění porušení práva na přiměřenou délku kompenzačního řízení, byť by v něm přirozeně mělo být dřívější zohlednění nepřiměřené délky kompenzačního řízení a navýšení zadostiučinění ve vztahu k původnímu posuzovanému řízení zohledněno (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 6. 2020, sp. zn. 30 Cdo 3532/2018, proti němuž podaná ústavní stížnost byla odmítnuta usnesením Ústavního soudu ze dne 1. 9. 2020, sp. zn. III. ÚS 2217/20; usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 2. 2021, sp. zn. 30 Cdo 2730/2020).

27. V rozhodnutí ze dne 8. 2. 2018 Žirovnický proti České republice, stížnost 10092/13 a další (odst. 157 a násl.), ESLP potvrdil svoji rozhodovací praxi, že při rozhodování ve věcech náhrady škody způsobené nepřiměřenou délkou jiného řízení je třeba postupovat se zvláštní péčí (viz odst. 148). Urychlený postup v řízení a promptní posouzení nároku mají v těchto případech zásadní význam. Proto platí, že kdykoli se v takovém řízení vyskytnou průtahy, soud rozhodující o výši náhrady by měl, umožňuje-li to vnitrostátní právo (tak, jako je tomu podle judikatury vrcholných soudů v České republice, viz odst. 94–96), vlastní průtahy uznat a z tohoto důvodu žalobci přiznat obzvlášť vysoké odškodnění. Zabrání se tím zbytečnému prodlužování celého řízení a stěžovatel nebude nucen uplatňovat nárok na odškodnění za délku kompenzačního řízení, čímž by docházelo k řetězení těchto řízení a dalšímu zahlcování vnitrostátní soudní soustavy.

28. Ve vztahu k zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou trestním stíháním, které neskončilo pravomocným odsuzujícím rozsudkem, Nejvyšší soud uvedl, že se poskytuje podle § 31a odst. 2 OdpŠk, jenž je normou s relativně neurčitou hypotézou, která není stanovena přímo právním předpisem, a jenž tak přenechává soudu, aby podle svého uvážení v každém jednotlivém případě vymezil sám hypotézu právní normy ze širokého, předem neomezeného okruhu okolností. Soudy při

stanovení formy či výše zadostiučinění vychází především z povahy trestní věci, též z délky trestního stíhání, a především dopadů trestního stíhání do osobnostní sféry poškozené osoby (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2012, sp. zn. 30 Cdo 2813/2011, uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod číslem 122/2012).

29. Výše zadostiučinění přiznaného podle § 31a odst. 2 OdpŠk na náhradě nemajetkové újmy způsobené trestním stíháním, které skončilo zproštěním obžaloby nebo zastavením, musí odpovídat výši zadostiučinění přiznaného v případech, které se s projednávanou věcí v podstatných znacích shodují; významnější odchylka je možná jen tehdy, bude-li soudem řádně a přesvědčivě zdůvodněna. Nelze-li nalézt takový případ, který by se v podstatných znacích shodoval s projednávanou věcí, je třeba provést srovnání s jinými případy náhrad nemajetkové újmy (např. z titulu odpovědnosti státu za nezákonné omezení osobní svobody, nepřiměřenou délku řízení, náhrady nemajetkové újmy na zdraví ve formě bolestného nebo ztížení společenského uplatnění, újmy na osobnostních právech v rámci ochrany osobnosti, újmy z titulu porušení zákazu diskriminace podle obecné úpravy i v pracovněprávních vztazích, apod.). Soud přitom neopomene uvést podstatné společné a rozdílné znaky a v odůvodnění svého rozhodnutí vysvětlit, jakým způsobem se tyto společné a rozdílné znaky promítly do výše stanoveného zadostiučinění, tj. z jakého důvodu je přiznané zadostiučinění přiměřené ve srovnání s jiným zadostiučiněním přiznaným z jiného právního důvodu. Nebude-li možné postupovat ani podle jiného případu náhrady nemajetkové újmy, je třeba stanovit přiměřené zadostiučinění v takové výši, která bude odpovídat ekonomické realitě České republiky a tomu, co by obecně bylo vnímáno jako spravedlivé (např. s ohledem na cenovou úroveň nebo výši průměrné mzdy). V každém případě je primárně na žalobci, aby zvolil přesvědčivé srovnání, podle kterého jeho újma z hlediska spravedlnosti není menší než újma jiná, za kterou se přiznává minimálně žalovaná částka (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 9. 2015, sp. zn. 30 Cdo 1747/2014, uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod číslem 67/2016).

30. Na základě své dosavadní ustálené rozhodovací praxe dovolací soud konstatuje, že zásadně není rozporné s rozhodovací praxí jak Nejvyššího soudu, tak i ESLP, pokud soudy i v kompenzačním řízení vedeném podle zákona č. [82/1998](#) Sb. (mimo kompenzace za nepřiměřenou délku řízení) vycházejí z premisy, že (obecnou) právním řádem zakotvenou možností, jak se poškozený může domáhat náhrady nemajetkové újmy za takové nepřiměřeně dlouhé kompenzační řízení, je žalobní návrh podaný na základě zákona č. [82/1998](#) Sb. u věcně a místně příslušného soudu po předběžném uplatnění nároku u žalované ve smyslu § 14 OdpŠk. Pokud tedy odvolací soud (byť implicitně) svůj právní závěr postavil v základu na tom, že není odmítnutím spravedlnosti (denegatio iustitiae) ani zmařením účinného prostředku nápravy ve smyslu čl. 13 Úmluvy, jestliže soud žalobci neumožnil již během řízení navýšit žádané finanční zadostiučinění za nemajetkovou újmu vzniklou z nezákonnosti trestního stíhání (nezákonné rozhodnutí) o částku zadostiučinění za újmu z tvrzené nepřiměřené délky kompenzačního řízení (nesprávný úřední postup), nelze jeho úvaze nic vytknout.

31. O odmítnutí spravedlnosti nemůže jít, neboť poškozenému zůstává zachována možnost uplatnění nároku u soudu novou žalobou, a o zmaření účinného prostředku nápravy ve smyslu čl. 13 Úmluvy se nemůže jednat již jen z toho důvodu, že v případě zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou trestním stíháním se o takový prostředek nápravy nejedná, neboť se v daném případě nejedná o porušení práv a svobod přiznaných Úmluvou.

32. Nelze ani přisvědčit poukazu žalobce (přednesenému v ústavní stížnosti), že v usnesení ze dne 29. 1. 2014, sp. zn. 30 Cdo 3378/2013, Nejvyšší soud žádané navýšení připustil, i když se v přezkoumávaném řízení nepřiměřená délka řízení neposuzovala. V komentovaném usnesení je naopak odkaz na ustálenou praxi možného navýšení zadostiučinění jen ve vztahu k řízením o nároku tkvícimu v nepřiměřené délce přezkoumávaného řízení.

33. Rovněž analogie s uznáním vlastních průtahů kompenzačního soudu v řízeních o nároku na

náhradu nemajetkové újmy za již předchozí (přezkoumávané) průtažné řízení není namístě. Dovolací soud oproti tvrzení dovolatele poukazuje na to, že u přiznání zvýšeného zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou nepřiměřenou délkou řízení jednak jde o poskytnutí účinného prostředku nápravy podle čl. 13 Úmluvy a tedy i o to, aby poškozený výplatou peněžité satisfakce pozbyl postavení poškozeného z porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy, jednak tím předchází řetězení stále (druhově) stejné nemajetkové újmy, z (druhově) stejných odpovědnostních titulů, na základě stejných zákonných kritérií a vůči témuž povinnému subjektu. Naproti tomu řízení o nároku na náhradu nemajetkové újmy způsobené trestním stíháním, krom toho, že se nejedná o účinný prostředek nápravy ve smyslu čl. 13 Úmluvy, není (z tohoto úhlu pohledu) odlišné (například) od řízení o nárocích na náhradu nemajetkových újem podle zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, při kterých je rovněž potenciální nárok z nepřiměřené délky takového (též kompenzačního) řízení žalovatelný samostatně podle zákona č. [82/1998](#) Sb. Ostatně dovolatelem navrhovaný postup není důsledně možný ani ve všech případech řízení o nárocích podle § 31a OdpŠk, neboť žalovaným subjektem nemusí být ve všech případech stát, který ovšem odpovídá za rychlost kompenzačního řízení. Ani ve smyslu ryze národní právní úpravy tak nelze hovořit o řetězení kompenzačních řízení, je-li pokaždé odškodňována jiná nemajetková újma, z jiných odpovědnostních titulů, na základě jiných kritérií a v některých případech i vůči odlišným povinným subjektům.

34. Judikatura ESLP, z níž vychází Stanovisko, ohledně předcházení nežádoucího řetězení kompenzačních řízení se jednoznačně upíná ke kompenzaci za nepřiměřenou délku řízení. Ostatně ke kompenzaci za „nezákonné“ trestní stíhání se ani upínat nemůže, neboť odpovědnost státu za trestní stíhání, které neskončilo odsuzujícím rozsudkem, Úmluva ani nezná, jak bylo již shora uvedeno. Stanovisko pak navýšení zadostiučinění za nepřiměřenou délku posuzovaného řízení v důsledku nepřiměřené délky kompenzačního řízení činí součástí hmotněprávního posouzení (stanovení) adekvátní výše přiměřeného zadostiučinění. Naproti tomu judikatura dovolacího soudu vztahující se k zadostiučinění za nezákonné trestní stíhání staví výši zadostiučinění primárně na srovnání s obdobnými případy na podkladě kritérií povahy trestní věci, délky trestního stíhání a především následků způsobených v osobnostní sféře poškozeného.

35. Dovolací soud tak neshledává přesvědčivé argumenty, aby ustálená kritéria pro stanovení výše zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou trestním stíháním (jakož i v případě dalších odpovědnostních titulů mimo nepřiměřenou délku posuzovaného řízení) doplňoval o kritérium délky odškodňovacího řízení.

36. V případech nepřiměřené délky soudního řízení přezkoumávajícího již nepřiměřeně dlouhé řízení, kde by řetězení takových kompenzačních řízení mělo potenciál (ve svém důsledku) zasáhnout do práva poškozeného na spravedlivý proces a zejména do práva na účinný prostředek nápravy podle čl. 13 Úmluvy, se uplatňuje zvláštní (výjimečný) účinný prostředek nápravy. Z uvedené výjimečnosti současně vyplývá (jde o výjimku potvrzující pravidlo), že v případech jiných řízení, jež se nevyznačují tímto řetězcím se shodným druhem nesprávného úředního postupu, zásadně nastupuje standardní soudní přezkum po uplatnění žalovaného nároku.

37. Pokud tedy odvolací soud za situace, kdy neprojednával nárok vážící se k nepřiměřené délce přezkoumávaného řízení, nenavýšil přiznávané zadostiučinění o zadostiučinění za (tvrzenou) újmu generovanou nepřiměřenou délkou právě běžícího kompenzačního řízení, nelze jeho postup hodnotit jako příčinu (budoucího) možného řetězení kompenzačních řízení (jak je definováno judikaturou ESLP) a mít tak jeho posouzení za nesprávné.

Další články:

- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zmatečnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Střídavá péče](#)
- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)